

Välfrädsområdesstyrelsen 11.5.2026

Svar på den av ersättare Hakapää och 31 andra ledamöter inlämnade frågan till välfärdssområdesstyrelsen om talterapiens roll inom elevvården och språklig jämlikhet (VOF)

Beredning och upplysningar (fornamn.efternamn@luvn.fi):
Westergård Mikaela
Puolitaival Miika
Laine Maaret

Beslutsförslag

Välfrädsområdesdirektör Svahn Sanna

Välfrädsområdesstyrelsen beslutar ge följande svar på frågan som riktats till välfärdssområdesstyrelsen:

Talterapijänster för skolelever i Västra Nylands välfärdssområde ordnas av enheten för habiliteringstjänster för barn och unga för 0–18-åringar. Tjänsterna erbjuds på finska, svenska och vid behov under handledning på andra språk med hjälp av tolk. Enheten har sammanlagt omkring 40 talterapeuter, vilket täcker servicebehovet och säkerställer att tjänsterna erbjuds i hela området i enlighet med vårdgarantin. Talterapeuterna är jämnt fördelade mellan välfärdssområdets verksamhetsställen.

Det finns inga planer på en modell med ambulerande talterapeuter, utan talterapeuter besöker daghem och skolor vid behov, exempelvis för observationer i vardagsmiljön. Samarbetet med klienternas vardagsmiljöer utförs i stor utsträckning också på distans.

Barn i skolåldern hänvisas vanligtvis till talterapi genom remiss från hälso- och sjukvården eller via psykologen inom elevhälsan. Eleven kan besöka elevhälsans psykolog så att hen själv eller vårdnadshavaren tar kontakt eller att läkaren, hälsovårdaren eller kuratorn hänvisar eleven till psykologen. Eleven kan också besöka psykologmottagningen utan tidsbokning under öppen mottagning. Största delen av hänvisningarna till psykologer på grund av språkliga svårigheter kommer från lärare. Vid språkliga svårigheter behövs ofta psykologens bedömning och beskrivning av skolans stödåtgärder, medan vid talmotoriska problem eller stamning kan en remiss till talterapeut göras utan dem. Samarbetspartner, såsom lärare, kan också alltid konsultera talterapeuter direkt.

Talterapi används i synnerhet i tidig barndom och under de första skolåren, eftersom habiliteringen då ger bäst effekt. För skolelever betonas i första hand stödåtgärder som genomförs hemma och i skolan, och talterapi ersätter inte stöd för lärandet. Som rehabiliteringsform vid uttalade språkliga svårigheter används ofta neuropsykologisk rehabilitering, som i Västra Nylands välfärdsområde erbjuds av HUS specialiserade sjukvård.

För barn i skolåldern gör talterapeuten vid behov en språklig bedömning som stöd för planeringen av stödåtgärder, och vid betydande språkliga svårigheter som försvårar vardagen kan handledande talterapeutjänster erbjudas för övning av strategier och kompensationsmetoder.

Elevhälsans psykologer identifierar och bedömer språkliga störningar, och de har fler metoder än talterapeuterna för bedömning av barn i skolåldern. De genomför psykologiska undersökningar och stöder lärare med låg tröskel, bland annat genom att utveckla undervisningens tillgänglighet och stödåtgärder. Psykologens undersökningar, som ofta innehåller inslag av dynamisk bedömning, är centrala också i differentialdiagnostiken av språkliga svårigheter.

Under 2025 hade cirka 21 procent av psykologernas kunder inom elevhälsan ett annat modersmål än finska eller svenska. Inom den finskspråkiga förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen i Esbo uppgick andelen till cirka 29 procent och i den finskspråkiga yrkesutbildningen till cirka 25 procent.

Ett flerspråkigt barn kan hänvisas till talterapeut om utvecklingen i modersmålet är avvikande eller om det behövs tilläggsbedömningar som stöd för planeringen av stödåtgärder. Talterapeuterna bedömer flerspråkiga barns språkliga färdigheter på olika språk, vid behov med hjälp av tolk.

Handledande talterapi erbjuds om barnet har betydande språkliga svårigheter som försvårar vardagen på alla språk eller om tidigare habilitering saknas. Talterapeutisk habilitering ersätter dock varken andraspråksundervisningen (S2) eller otillräcklig språklig exponering, utan språkinläringen påverkas i synnerhet av exponeringens mängd och kvalitet, som är väsentliga för utveckling av den akademiska språkförmågan.

Talterapeuten inom habiliteringstjänsterna för barn och unga kan alltid konsulteras vid behov, oberoende av den ungas ålder och skolstadium. Talterapeuternas kontaktuppgifter för konsultation har samlats på Västra Nylands välfärdsområdes intranät så att de går att hitta lätt. Det finns tyvärr ingen tillgänglig statistik över i vilken omfattning talterapeuter har konsulterats.

Västra Nylands välfärdsområde har inte utrett hur stor del av de studieavbrott eller utmaningar hos unga med invandrarbakgrund som gäller fortsatta studier hänger samman med oidentifierade språkliga svårigheter eller bristande kunskaper av skolspråket. Kommuner och utbildningsanordnare kan ha mer uppgifter om elevers bristande kunskaper av skolspråket och de avbrott i fortsatta studier som detta kan medföra. Uppgifter finns inte tillgängliga på riksomfattande nivå, eftersom Institutet för hälsa och välfärd (THL) inte har publicerat regional statistik över språkliga inlärningssvårigheter eller utmaningar med skolspråket. THL har ändå regionalt material om invandrares välfärd (Maamu) samt nationell information om språkliga och utbildningsrelaterade risker. Inte heller Utbildningsstyrelsen samlar in information om konsekvenserna av studerandes språkliga utmaningar för fortsatta studier eller studieavbrott. Frågan är trots allt viktig: i fortsättningen ska man sträva efter att utreda den närmare och tillsammans med utbildningsanordnarna i välfärdsområdet ta fram en gemensam lägesbild av studerandenas situation i området.

Dessutom beslutar välfärdsområdesstyrelsen föreslå välfärdsområdesfullmäktige att välfärdsområdesfullmäktige beslutar

1. anteckna välfärdsområdesstyrelsens svar på den till välfärdsområdesstyrelsen riktade frågan för kännedom och
2. konstatera att den till välfärdsområdesstyrelsen riktade frågan är slutbehandlad.

Behandling

Beslut

Redogörelse

Ersättare Hakapää och 31 andra ledamöter lämnade vid välfärdsområdesfullmäktiges sammanträde den 24 februari 2026 § 13 in frågan till välfärdsområdesstyrelsen om talterapiens roll inom elevvården och språklig jämlikhet.

Behörighet

Enligt 27 § i förvaltningsstadgan kan ledamöter framställa frågor till välfärdsområdesstyrelsen om ärenden som gäller välfärdsområdets eller välfärdsområdeskoncernens förvaltning.

Om frågan har undertecknats av minst 15 fullmäktigeledamöter ska välfärdsområdesstyrelsen ge sitt svar på frågan senast vid det första sammanträdet som hålls

efter att nio veckor förflutit sedan frågan lämnades in till välfärdsområdesfullmäktiges sekreterare eller meddela orsaken till att frågan ännu inte kunnat besvaras. Frågan och svaret på den eller meddelandet om orsaken till att frågan inte har besvarats ska tas upp på föredragningslistan för välfärdsområdesfullmäktiges sammanträde.

Bilaga

- 1 Ersättare Hakapääs fråga till välfärdsområdesstyrelsen om talterapiens roll inom elevvården och språklig jämlikhet

Tilläggsmaterial

För kännedom

Verkställighet

Beslutshistoria